

gewiktgewogen

Een leven op golven van muziek

Plaats: De witte Lawei, Drachten. **Voorstelling:** 1900 / Novecento. **Tekst:** Allesandro Barri-co. **Spel en bewerking:** Alexander de Bruijn. **Vertaling:** Manon Smits. **Eindregie:** Albert van Andel. **Toeschouwers:** 50. **Nog te zien:** 22 februari in Leeuwarden. ★★☆☆☆

LEEWARDEN. De naam van acteur Alexander de Bruijn klinkt als een muzikaal spiegelbeeld van die van de auteur Alessandro Barrico. In diens novelle *Novecento* moet je niet alleen je ogen, maar vooral je oren wijd open zetten, want het leest als een lyrische ode aan de muziek. Het is dus ook wel toepas-

selijk dat de jonge acteur, schrijver en bewerker Alexander de Bruijn de tekst van de novelle gebruikt om de bloemrijke woordenstroom tot klinken te brengen in het theater.

In zijn eentje vertelt hij een uur lang het onwaarschijnlijke, maar daarom niet minder mooie verhaal van Danny Boodman T.D. Lemon Novecento, een ongrijpbare piano-virtuus die zijn hele leven op de oceaan verbleef. Novecento, ofwel 1900, is het jaar dat hij geboren werd op een oceaanstomer die heen en weer voer tussen Amerika en Europa. Het verhaal is in 1998 overigens ook verfilmd, maar - wellicht om verwarring te voorkomen met de film *Novecento* van Bertolucci - onder de titel *La leg-*

genda del pianista sull'oceano.

De Bruijn vertelt het verhaal vanuit één personage, dat van de trompettist die in hetzelfde bandje speelt als Novecento. We horen hoe zijn latere vriend als vondeling werd achtergelaten in de eerste klas, hoe de pianist zich over hem ontfermde en hij opgroeide op het schip dat hij nooit verlaten zou.

Barrico is behalve romancier ook filosoof, maar de bespiegelingen over muziek die als het ware nooit landt, maar altijd blijft zweven in een, wat Freud noemde *ozeanisch Gefühl* worden subtiel verweven in een intrigerend verhaal dat hier door De Bruijn vlot en levendig tot leven wordt gebracht.
HANS BRANS

Meedoen met De Cock

Plaats: Harmonie, Leeuwarden.

Voorstelling: Baantjer! **Regie:** Frank van Laecke. Toeschouwers: 350. **Nog te zien:** 9 jan. in Leeuwarden, 14 en 15 febr. in Sneek.

LEEWARDEN - Dezelfde jas, hetzelfde hoedje en hetzelfde postuur: Peter Tuinman is als De Cock in Baantjer *'every inch'* Piet Römer zaliger, de acteur die Neerlands beroemdste tv-inspecteur gestalte gaf. Toch had Römer zelf deze rol

niet kunnen spelen in deze theaterversie. Daarvoor zit er net te veel knipoog in; is het een slagje minder detective en meer komedie. Dat is maar goed ook, want op toneel wedijveren met de tv-serie zou overbodig en onhaalbaar zijn. In plaats daarvan hebben de makers – onder wie scriptschrijver en 'zoon van' Peter Römer – in deze *'whodunnit'* gebruikt gemaakt van de sterke kanten van het theater.

Gebleven zijn de types, de structuur van verdenkingen, onverwachte wendingen en de trapsgewijze

ontrafeling. In het theater lijken die lijntjes net wat transparanter, zijn de karakters net iets vetter en is er meer ruimte voor humor, zonder dat het afglijdt naar een persiflage. Maar het grootste verschil wordt bepaald door de aanwezigheid van het publiek, dat zelf – in bescheiden mate – mee mag denken, raden en roepen. De spanning wordt vervangen door nieuwsgierigheid, maar de toegevoegde waarde zit vooral in het actieve meegissen in deze vermakelijke voorstelling.

HANS BRANS

gewiktgewogen

De beklemming van onzichtbare 'beestjes'

Plaats: De Lawei, Drachten.
Voorstelling: Bug. **Tekst:** Tracy Letts. **Spel:** Tamar van den Dop, Bram Coopmans, Sofieke de Kater, Reinier Schimmel. **Beeld en regie:** Jakop Ahlbom. **Muziek:** Leonard Lucieer / Alamo Race Track. **Toeschouwers:** 60. **Nog te zien:** 10 april in Leeuwarden. ★★★★★

DRACHTEN 'Bugs', ofwel insecten, kennen we vooral in overdrachtelijke zin als verborgen computergevaar, of als afluisterapparatuur. In de voorstelling 'Bug' smelten die betekenissen samen in een sluipend toegediend mengsel van angst en achterdocht.

Theatermaker Jakop Ahlbom manifesteert zich in deze voorstelling als een moderne Hitchcock, die met theatrale middelen een vergelijkbaar effect bewerkstelligt als de cineast. Ahlbom, een jonge Zweed die in Nederland zijn sporen verdiende als choreograaf, vormgever en illusionist, gebruikte voor 'Bug' een boek van de Amerikaan Tracy Letts, dat de schrijver zelf bewerkte tot script voor de gelijk-

namige film. De motelkamer waar de gescheiden Agnes tijdelijk in woont, ziet er aanvankelijk nog vrij normaal uit. Maar de projecties en vooral de geluiden echoën dan al de onrust die Tamar den Dop als Agnes uitstraalt. Ze is bang voor haar ex die net uit de gevangenis komt. Ze is ooit haar zoontje kwijtgeraakt en aan de drank en de cocaïne. Niet vreemd dus dat ze doodnervus wordt van de vreemde bezoeker die haar enige vriendin meeneemt.

Dat slaat echter al gauw om als deze Peter een zorgzame lotgenoot blijkt. Maar dan begint de ellende: Peter wordt gezocht door het leger dat hem als proefkonijn gebruikte. En de beestjes die hij ineens overal voelt – en Agnes daarna ook – bewijzen dat. Ze zitten onder zijn huid, in zijn kies en ze zenden signalen uit.

Het beklemmende van Ahlboms uitgekiende theatertaal is dat je nooit helemaal zeker weet of de dingen die je ziet 'echt' gebeuren of dat ze voorkomen uit de waan van Peter en Agnes.

HANS BRANS

gewiktgewogen

De leegte in het oog van de camera

Plaats: Harmonie, Leeuwarden.
Voorstelling: Caligula. **Auteur:** Albert Camus. **Gezelschap:** Toneelschuur. **Spel:** Vincent van der Valk, Wendell Jaspers, Bram Gerrits, Ward Kerremans, Martijn Nieuwerf. **Bewerking en regie:** Thibaud Delpeut. **Toeschouwers:** 60

★★★★☆

LEEWARDEN Caligula hoorde met Nero tot de wreedste en waanzinnigste keizers die het Romeinse Rijk heeft voortbracht. De twintiger Caligula stond bekend om zijn extravagantie en zijn willekeurige moorden op senatoren. De Frans-Algerijnse schrijver Albert Camus gebruikte hem vlak na de oorlog als hoofdpersonage voor zijn gelijknamige stuk. Het stuk begint met de dood van de door Caligula's geliefde. Als liefde zo maar kan worden weggenomen, wat is dan zijn macht nog. Caligula besluit het onmogelijke na

te streven. Veel handeling zit er niet in het stuk, en in de bewerking van regisseur Thibaud Delpeut is het verhaal nog meer geabstraheerd.

Dat maakt het innerlijke lijden de willekeurige wreedheden van Caligula – overigens prachtig ingehouden gespeeld door Vincent van der Valk – niet altijd even makkelijk te volgen. Door de atmosfeer van vreemdheid is het sobere spel van de vijf acteurs in de kale ruimte misschien net niet beklemmend te noemen, maar indringend is het zeker. In belangrijke mate komt door het spel met projecties en beelden op de achtergrond. De camera's kondigen de willekeurige moorden aan als doodvonnis van het lot, maar ze worden ook het oog waarmee Caligula de wereld beziet: als een waanzinnige opeenstapeling van beelden, die uiteindelijk een onpeilbare leegte achterlaten.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Ambitieuze warhoofden

Plaats: Posthuis Theater, Heerenveen. **Voorstelling:** De activist.
Gezelschap: Nachtgasten. Tekst: Rutger Kroon. **Spel:** Niels Croiset, Koen Wouterse, Yorick Zwart.
Regie: Wannie de Wijn. **Toeschouwers:** 20.

HEERENVEEN - Na drie jaar gooit het improvisatiegroepje Nachtgasten het over een andere boeg. Rutger Kroon schreef voor hen een tekst op basis van improvisaties en dat werd 'De activist'.

Het bloed kruipt echter waar het niet gaan kan, want in de introductie improviseren de drie spelers, die hun personages aan het publiek

voorstellen, er nog even lustig op los. Dat behendig op elkaar inspelen houden ze ook daarna mooi vast. Maar dan gaat het los. In een armoeïg decortje van oranje zeildoek en gammele campingstoeltjes oreren twee vrienden dat ze maar eens een daad moeten stellen tegen de 'grote jongens' die in onze consumptiemaatschappij de dienst uitmaken.

Een weekendtas met maskers, overalls en plastic handschoenen doen het ergste vrezen. Dan blijkt dat een derde maat alvast iemand gegijzeld heeft, namelijk de ex van vriend Henk. De drie vliegen elkaar voortdurend in de haren om zich dan weer te verbroederen, maar uiteindelijk loopt de hele onderne-

ming op niks uit, als Henk door een dom misverstand zijn eigen ex overhoop schiet.

De vraag dringt zich op wat de meerwaarde is van deze uitgeschreven tekst. De plot hangt van onwaarschijnlijkheden aan elkaar, de karakters blijven onduidelijk en het idee achter het verhaal verdrinkt in de troebele woordenstroom. Op zich hebben de dialogen wel wat: een mix van kroegtaal en krompraat, van sensitief geneuzel en puberale grootspraak. De humor die daarin zit komt echter nauwelijks uit de verf, omdat niet duidelijk wordt wat de schrijver met deze ambitieuze warhoofden nu eigenlijk wil zeggen.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Op zoek naar humor die blijft plakken

Plaats: Harmonie, Leeuwarden.
Voorstelling: De Grote Improvisatieshow. **Spel:** Tijn Beckand en Ruben van der Meer. **Gasten:** Jami Loma, Alex Ploeg en Wilko Terwijn. **Toeschouwers:** uitverkocht. **Nog te zien:** 6 maart in Drachten.

★★★★☆

De sprong van improviserend toneelspelen kent niet zo'n lange geschiedenis als de improvisatie in de muziek, maar bestaat toch al wel een tijdje. De lol zit hem daarbij vooral in de vraag hoe de acteurs zich eruit redden en de inventiviteit die zij daarbij aan de dag leggen. Tot ongekende hoogtes van populariteit kwam het genre pas door *de Lama Show* op televisie. Tijn Beckand en Ruben van der Meer hebben een vervolg daarop gemaakt met *De Grote Improvisatieshow*, grotendeels met dezelfde formule en ook met steeds wisselende gastspelers. En dat dan uitgebreid met meer muziek, meer lichtspektakel en een grotere rol voor het publiek. Vooral dat laatste maakt de overstap van televisie naar het theater voor de hand liggend.

Hoe anders elke voorstelling ook is, voor het publiek is de opzet gesneden koek. Vrijwel alle

onderdelen zijn bekend, zoals *Dit is het antwoord, wat is de vraag?*, *De taxi met bekende Nederlanders*. Meer bijzonder is *De scène uit het dagelijks leven van...*, waarbij een vrijwillig slachtoffer uit de zaal uitgebreid geïnterviewd werd en vervolgens met collega's, relatie en vrienden geportretteerd wordt in een hilarische scène die natuurlijk volledig uit de hand loopt. De grotere muziekinbreng komt onder meer naar voren in *Zing het maar* waarbij de spelers midden in een improvisatie hun diepste innerlijk in een bekende hit moeten karaoken. Vooral Alex is een kei in het zingend improviseren.

Toch is de korte baan troef. De supersnelle, flitsende improvisatieopdrachten zijn nu eenmaal het handelsmerk van Beckand en Van der Meer, maar in een theateravond van dik twee en een half uur wordt de permanente druk tot scoren met een lach na iedere zin wel erg veel van het goede. Daardoor pakken de grappen niet allemaal even briljant uit en wordt het her en der zelfs erg plat. Juist op de bühne zorgen de langere onderdelen voor wat meer lucht en voor humor die net iets meer blijft plakken.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Cabaret als strijdperk van de underdog

Plaats: Posthuis Theater Heerenveen. **Voorstelling:** De opkomst van een terriër. **Tekst en spel:** Ronald Smink. **Toeschouwers:** 200. **Nog te zien:** 29 januari in Groningen, 6 februari in Delfzijl, 28 februari in Drachten, 11 april in Roden en 16 april in Leeuwarden.

★★★★☆

Waar de titel *De opkomst van een terriër* precies op slaat in de derde cabaretvoorstelling van de Groninger Fries Ronald Smink wordt niet helemaal duidelijk, net zo min als de halve boksring die het toneelbeeld bepaalt, want beide komen in zijn relaas niet voor. Toch laat het zich wel een beetje raden: Smink laat zich niet kennen als de meest zelfverzekerde performer van zijn métier, eerder het tegenovergestelde. Maar halverwege horen wij hoe zich vanuit het toilet – de vluchthaven voor de vertwijfelde underdog – terugknokt in het maatschappelijk verkeer en zich als een terriër vastbijt in het claimen van zijn bestaansrecht.

In het begin is van die onzekerheid nog weinig te merken. Wapperend met zijn handen vertelt hij stoer hoe hij zijn

vorige technicus de laan uit bonjourde en hoe gelukkig hij wel niet is met zijn tweejarige relatie. Maar ineens komt een verrassende wending (waarvan er meer hadden mogen zijn): out of the blue vertelt hij dat het allemaal gelogen is, dat hij een masker ophoudt en dat zijn vriendin het vorig jaar heeft uitgemaakt. Heel het leven is een hel van stress en spanning.

Zijn persoonlijkheid is mischien wel het belangrijkste wapen in het gevecht dat een cabaretier levert met zijn publiek. Zoals bij veel artiesten is het podium een nachtmerrie en een onweersaanbare uitdaging tegelijk. De met biografische details gelardeerde onzekerheid van Smink maakt hem kwetsbaar en innemend en veel van zijn grappen zijn herkenbaar genoeg. Maar soms zet hij die kwetsbaarheid net niet genoeg in. Toch wint de voorstelling aan kracht naarmate Smink zich in zijn verhalen meer laat gaan. Dan ontstaan absurdistische juweeltjes als een bever roostende indiaan op de Antwerpse Ring of doorgedraaide aanhangers van Fortuna Sittard. Hoe meer Smink van zijn zwakte zijn kracht maakt, hoe beter hij wordt.

HANS BRANS

Magistrale, weinig toegankelijke storm

Plaats: Harmonie, Leeuwarden.
Voorstelling: De Storm. **Auteur:** William Shakespeare.
Gezelschap: Het Nationale Toneel. **Muziek:** Harry de Wit.
Regie: Johan Doesburg. **Toeschouwers:** 300. **Nog te zien:** 19 maart in Drachten.

LEEUWARDEN Na 'The Tempest' ging William Shakespeare vroegtijdig met pensioen en het lag dan ook voor de hand om in de tovenaars Prospero, die aan het slot afstand doet van zijn magische macht, iets van de schrijver zelf te zien. Te meer daar de relatie tussen theater en werkelijkheid een constante in zijn oeuvre is. In de regie van Johan Doesburg werd dit het uitgangspunt: met behulp van de verbeelding kan het theater ons laten zien hoe de natuur in ons werkzaam is – goedaardig en kwaadaardig – maar uiteindelijk moeten we van al die kunstgrepen toch afstand doen.

Vandaar dat we al in de stormscène waarmee het stuk opent een 'tableau de la troupe' van de spelers zien die boven het toneelgedonder uit hun

kreten slaken van schipbreukelingen in nood. Om even later als personages in het levensverhaal van Prospero door Mark Rietman te worden voorgesteld.

Dergelijke ingrepen zijn op het scherp van de snede, want ze dreigen de voorstelling onderuit te trekken, terwijl ze aan de andere kant de waarom-theatervraag op de spits drijven.

Het verhaal zelf is minder ingewikkeld dan het lijkt, tenminste als je de wie-is-wie lijst op een rijtje hebt. Maar het staat wel stijf van de thema's: trouw versus verraad, wraak versus vergeving; goede versus kwade natuur, beschaving versus onbeschaafdheid. Om die splendorwijs mee te krijgen is het wel handig als de tekst een beetje toegankelijk is en het beeld de handeling ondersteunt. Maar dat houdt niet over. De vertaling van Frank Albers geeft zelden mee en het toneelbeeld met verschuivende spiegels is magistraal, maar zelden behulpzaam. Het resultaat is een indrukwekkende voorstelling, die prikkelt en uitdaagt, maar ook op afstand blijft.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Lachen om de crisis

Plaats: Ijsbrechtum, Wijn en Cultuurhoeve Thabor. **Voorstelling:** Depressie. **Gezelschap:** Theatergroep Broos. **Regie:** Karin Idzenga. **Toeschouwers:** 75. **Nog te zien:** 29 en 30 augustus, 4, 5, 11, 12 en 14 september. ★★★★★☆

IJSBRECHTUM Een vermakelijk openluchtspel hoeft niet voor een enorme tribune, het kan ook achter in de tuin. En het hoeft geen nagespeelde film te zijn over andere mensen in een andere wereld. Het kan ook een eigen gemaakt stuk zijn over onze eigen tijd. Bijvoorbeeld over de economische crises.

Theatergroep Broos van Karin Idzenga laat zien dat dat kan en dat het nog hartstikke leuk kan zijn ook. Aan de achterkant van wijboerderij Thabor wordt het toneeltje gevormd door drie oude, genummerde caravans. Een treurig trainingskamp voor uitvretende werkelozen tot wie nog niet helemaal is doorgedrongen dat de verzorgingsstaat niet meer bestaat.

De eerste caravan is toegewezen aan twee broers die hun boksschool failliet hebben zien

gaan. In de middelste huist een zweverig typje, dat haar moeders geld aan ontwikkelingshulp heeft verbrast. En het rechter sleurhutje is het benauwde hokje voor een VVD-stel dat betere tijden heeft gekend. Ook zij zijn door de crisis alles kwijtgeraakt.

Dit meelijwekkende, hoogst komische zootje ongeregeld moet zich het keurslijf laten welgevallen van een gladjakkerige consulent die hen, gewapend met een flipover, bestookt met de clichés die we al jaren horen. Eerste opdracht: maak een 'pitch' die mij overtuigt.

Slapstick-achtige momenten worden afgewisseld met orakelwijsheden van de mysterieuze moeder die verstopt blijft in haar caravan. Herkenbaarheid wordt afgewisseld met prettig gestoorde taferelen, maar omdat een duidelijke hoofdpersoon of een scherp einddoel mist, wordt de voorstelling halverwege wat zoekende. Door een verrassende ontknoping geraakt het toch nog tot een happy end: door een handeltje met de Derde Wereld zien de slachtoffers van de crisis weer licht aan het eind van de tunnel.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Ivo Niehe dartzelt door zijn herfstdagen

Plaats: De Lawei, Drachten. **Voorstelling:** Die avond in Parijs. **Spel en zang:** Ivo Niehe. **Toeschouwers:** 130.

Nog te zien: 24 april in Groningen; 2 mei in Sneek.

★★★★☆

DRACHTEN Tv-presentator Ivo Niehe is een tweede leven begonnen in het theater.

Die liefde was er al van kindsaf. Toch, als je als tienjarige bij een talentenjacht al na zeven seconden hoort 'Volgende nummer', dan krijgt die liefde wel een knauw.

Maar, aldus een van de wijsheden die de 67-jarige Niehe rijkelijk door zijn show strooit, „van tegenwind word je sterk”.

In het theater kwam zijn doorbraak pas vorig jaar, toen hij tot ieders verbazing een Parijs theaterpubliek op de stoelen wist te krijgen met een avond chansons van Yves Montand. Je moet maar durven.

Dat theateravontuur werd het uitgangspunt voor deze show. Niehe bespeelt de zaal losjes en ontspannen; lossere dan zijn tv-presentaties, maar met dezelfde kalme beminnelijkheid.

Soms begeleid door een accordeoniste of vanachter de piano zingt hij in alle talen. Het klinkt sympathiek, maar een vocale hoogvlieger kun je hem niet noemen.

‘I feel good’, een vette soul-stamper-met-knipoo, swingt nog het meest.

Tussendoor is Niehe de charmantere causeur zoals we die kennen. „Minder is meer”, en „Durf te dromen met je ogen open” zijn zoal de boodschappen die de revue passeren.

Ondersteund door grappige foto's op een groot scherm, dartzelt Niehe lustig van de hak op de tak in de herfstdagen van zijn leven.

Je moet wel durven.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Pingjums rampen en rituelen

Plaats: Pingjum **Voorstelling:** Dijk vol dromen **Gezelschap:** Kunstenaarsvereniging Kunst achter dijken **Concept en regie:** Stefan Belderbos **Muziek:** Martijn Pieck en Genetic Choir **Beelden:** Michel Dil en Jehannes Hibma **Nog te zien** 20 en 21 september ★★☆☆☆

PINGJUM Vroeger klotste de zee nog wel eens over de dijk bij Pingjum, maar nu zijn het kunstenaars uit diverse windstreken die zich niet laten beperken tot één discipline. Met oude en nieuwe Pingjumers samen maakte beeldend kunstenaar Stefan Belderbos de voorstelling *Dijk vol dromen*, eigenlijk meer een lezing, gevolgd door een openluchtritueel.

Belderbos zelf laat zich als sociaal geograaf ten tonele voeren door Dirk Stoelwinder, een houterige geleerde, waarvan je niet precies weet of hij speelt of niet. Erg geleerd klinkt zijn betoog gelukkig niet, maar wel interessant. Vooral wanneer het gaat over de 'Gouden Halsband', een oude dijk die Pingjum al omgaf toen het van drie kanten

was ingesloten.

Nadat twee Pingjumers hun eigen herinneringen aan het landschap hebben verteld, wordt het publiek mee naar buiten genomen, achter een oude huifkar aan. Op de slaperdijk lopen we in processie achter een beeld van Sint Lucia, ooit een lokale beschermheilige met een eigen klooster, voordat ze het moest afleggen tegen de huidige patroon, Sint Victorius.

Die verdringing is dan ook de uitkomst van het ritueel dat midden op de schemerige dijk plaatsvindt. De verschrikkelijke Sint-Lucievloed van 1287 zou het gevolg zijn van deze rampzalige heiligenwissel.

Tegen de stille, avondlijke hemel maken de mantra's van de zes witte Lucia-vogelingen - en die van de witte pro-Victorius-abt die er tegenin gaat - een sfeervolle indruk, maar de spiritualiteit ligt er naar mijn smaak wel wat dik bovenop. Ondanks het jazzy koortje dat er aan het slot tussendoor fietst, mis je wat van de relativerende speelsheid die de beeldende objecten langs de route wel kenmerkt.

HANS BRANS

gewiktgewogen



Meeuw voerde een bewerking op van *Don Giovanni* van Mozart. FOTO KAREL ZWANEVELD

Mozart op z'n verleidelijkst bij de lunch

Plaats: Foyer Harmonie, Leeuwarden. **Voorstelling:** Don Giovanni (bewerking), naar Mozart. **Gezelschap:** Meeuw. **Zang en spel:** Arash Roozbehi, Channa Malkin, Yonathan van den Brink. **Muziek:** Anne Korff de Gidts, Paula Lina en Peter Sijbenga. **Concept en regie:** Janneke de Haan. **Toeschouwers:** 80. **Nog te zien:** 18, 19, 25, 26 september en op 15, 16, 17 en 24 september voor groepen, steeds om 12:30 in de Harmonie, incl. lunch).

Natuurlijk, de fijnproevers mogen ook mee genieten van een paar heerlijke highlights uit de opera *Don Giovanni*, maar deze vrolijke mini-opera van productiehuis 'n Meeuw is toch vooral geknipt om diegenen te

verleiden die nog niet veel Mozart geproefd hebben. Het in het zwart geklede trio musici – piano, viool en cello – geeft nog wel even de indruk dat het hier om 'serieuze' klassieke muziek gaat, maar als Peter Siebenga al voor het echt begonnen lijkt mee pingelt met Elvis Presley uit de speakers en als de barman met wie hij staat te smoezen ineens uitbarst in een donderwolk aria dan weet je dat dit niet al te serieus gaat worden. Gelukkig maar, want Mozart gaat vooral om lol in het leven.

Die barman heet Arash Roozbehi en hij is hier *every inch* de onbetrouwbare buitenlandse schurk die je vrouw verleidt waar je bijstaat. Met een stem als een klok is hij een geboren Don Giovanni, het prototype van de versierder die door iedereen wordt veroordeeld en benijd. Zijn eerste slachtoffer van vanmiddag is het kersverse bruidje dat net

met haar aanstaande tegen de glazen voorpui van de Harmonie staat te zoenen.

Ook Channa Malkin als de even naïeve als hitsige Zerlina en Yonathan van den Brink, als de sneue bedrogen echtgenoot, laten Mozarts operafragmenten klinken als beroeps, maar wat bij deze conservatoriumstudenten vooral opvalt is dat regisseur Janneke de Haan ze ook echt aan het spelen heeft gekregen. De demonstratieve opvulsel-mimiek om trage dialogen uit te zingen blijft hier grotendeels achterwege. Vooral Malkin speelt zo expressief met haar ogen, dat je de papieren toelichting bij de aria's nauwelijks nodig hebt. Met de bescheiden, speelse en humoristische vondsten van de regie krijgen we zo een kleintje opera voorgeschoteld om van te smullen.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Boeiende worsteling van ouwe rockers

Plaats: Harmonie, Leeuwarden.

Voorstelling: Ghost Track.

Gezelschap: Blau Hynder.

Regie: Dick Hauser. **Toeschou-**

wers: 200. **Nog te zien:** 6 en 7

februari in Leeuwarden, 11

maart in Drachten, 13 maart in

Bolsward, 2 april in Heerenveen.

LEEWARDEN Ouwe rockers zijn een slag apart. In hun muziek voelt alles hetzelfde en heeft de tijd dus geen bestaan, maar daarbuiten is hun eeuwige jeugd een schaduw van weleer. Vanuit dat idee maakte de muziektheatergroep Blau Hynder een nieuwe voorstelling met nieuwe gasten, met Dick Hauser als regisseur en Jan Veldman als schrijver.

Henk Zwart probeert vanuit de achtergrond als muziektechnicus de wankele revival van een oude rockgroep bij elkaar te houden. Zodra zijn trage, bronzen stemgeluid herinneringen uit de pijnlijk verlopen glorie tijd oproept, proef je een subtiele parodie. Met de opkomst van Harry Been, de ster van destijds wordt het steeds humoristischer. Hein van der Heijden zet een

onvergelijkbaar mooi Lou Reed-type neer, met de spastische loopsheid van Mick Jagger en het onmogelijke gedrag van John Lennon.

Tussen schitterende riffs en nummers door laten de drie muzikanten gelaten dit onzekere dictatortje op en neer stuiteren. Erg mooi is het om te zien en te horen hoe ze een nieuw nummer helpen bevallen tot iets dat op een plaat van, inderdaad, een Lou Reed niet zou misstaan.

Als de technicus met oude bandopnamen van de destijds verongelukte Eva – Harrys oude vlam en leadzangeres van de band – op de proppen komt, krijgt Ghost Track er een nieuwe, meer dramatische dimensie bij. Met alleen haar stem weet Ellen ten Damme pratend en zingend een personage op te roepen van vlees en bloed. Ineens begrijp je iets beter waarom die Harry zo'n ettertje is geworden.

Door de uitgekiende balans tussen muziek en theater, tussen humor en diepgang is Ghost Track een genot om naar te kijken en te luisteren.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Een meelijwekkende voorstelling

Plaats: Posthuis Theater, Heerenveen. **Voorstelling:** Goed Bedoeld. **Gezelschap:** Toneelgroep Nieuw Leiden. **Tekst:** Malou de Roy van Zuydewijn. **Spel:** Martine Dukker, Tomer Pawlicki e.a. **Regie:** Natasha Schulte. **Toeschouwers:** 45.

HEERENVEEN 'Er komt een moment dat je nee moet zeggen en je niet moet bekommeren om wat die laatste weigering teweeg brengt'. Zo ongeveer luidt een citaat van Stefan Zweig dat door Toneelgroep Nieuw Leiden als uitgangspunt is genomen voor 'Goed Bedoeld', een voorstelling over de grenzen van medelijden.

In een groot aantal scènes krijgen we te maken met een jonge-

man die verliefd wordt op een meisje dat verlamd is geraakt. We ontmoeten hem als een snelle jongen uit de zakenwereld die zich in louter clichés uitdrukt, maar daarvan blijft niets over nadat hij een koffie-ongelukje krijgt met een rolstoelmeisje, zoals hij dat noemt.

Hij zoekt haar op in het ziekenhuis, ontmoet haar vader, haar zuster, dokteren en verplegend personeel en na talloze bezoeken volgt daar eindelijk de kus die alles moet veranderen.

Of hij nu verliefd op haar wordt vanwege haar karakter of omdat ze zo zielig is, wordt niet echt duidelijk, omdat noch de jongen noch het meisje veel karakter hebben meegekregen. Afgaande op de thematiek doet de zieligheidsfactor hem de das om. In ieder geval rent

hij van haar weg zodra ze weer op eigen benen kan staan, om dan halverwege de *last minute* boeking toch weer tot inkeer te komen.

'Goed bedoeld' is een voorstelling die aan de ene kant zo overlappen is en aan de andere kant zo braaf voortkabbelt dat hij – het is te makkelijk gezegd – blijft hangen in goede bedoelingen. Veel inzicht in de grenzen van het fenomeen medelijden krijgen we er niet door, maar erger is dat emoties als medelijden of passie nergens voelbaar worden gemaakt. Daarvoor zijn de scènes te fragmentarisch, de karakters te onbestemd en de dialogen te gekunsteld. In de pauze en na afloop mag de toeschouwer op een klagwand zijn eigen zieligheid uitleven. Dat is wel weer origineel.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Goldmunds zoektocht mist rood draadje

Gebeurtenis: theateervoorstelling *Goldmund* door Orkater / De Nieuwkomers. **Tekst, muziek en spel:** Thijs Maas en Wilko Sterke. **Drums:** Klaas van Donkersgoed. **Dans:** Yeli Beurskens, Reut Aviran en Dominik Feistmantl. **Choreografie:** Jasper van Luijk. **Eindregie:** Titus Tiel Groenestege. **Gezien:** 15/11 De Lawei (locatie ROC), Drachten. **Toeschouwers:** 70. **Nog te zien:** 25/11 Groningen.

Drie dansers, drie muzikanten in een indringende, geladen voorstelling, die nochtans moeilijk te vatten is. Dat is de korte samenvatting van *Goldmund* door een nieuwe lichting 'Nieuwkomers' bij muziektheater Orkater. Of zoals iemand na de voorstelling zei: „Het was een mooie regenboog van gekleurde draadjes, maar ik zag er geen rode tussen.”

Goldmund is de halve titel van *Narziss und Goldmund*, een roman uit 1930 van Hermann Hesse. Hesse was in het hippie-tijdperk een cult-schrijver die oosterse en westerse waarden verbond in de zoektochten van zijn personages naar zelfverwerkelijking.

In *Narzissus en Goldmund* gaat het om twee jongemannen die elkaar in een middeleeuws klooster ontmoeten. Ze worden

vrienden maar zijn ook elkaars tegenpolen. De een op zoek naar zuiverheid, introspectie, de kern van het leven; de ander op zoek naar liefde, schoonheid, ervaring. Die tegenstelling is het belangrijkste dat is overgebleven in de voorstelling waarvoor het boek de inspiratie was.

De overgebleven titelheld Goldmund komt daarin veel minder aan het woord dan zijn antipode Narcissus. Niet zo vreemd als het lijkt, want hij is degene in wie Goldmund zich spiegelt. Goldmund is degene die zoekt, Narcissus poneert. In even associatieve als abstracte monologen scheidt de laatste de essentie van de bijzaken, noemt hij de liefde overschat en herleidt hij alle emoties tot plezier en angst. Goldmunds zoektocht zien we minder in woorden, maar meer in de muziek en in de dans, bijvoorbeeld als hij twee geliefden op zijn nek heeft hangen die letterlijk van hem af vallen wanneer hij bedenkt dat hij meer verliefd is op de liefde dan op zijn geliefden.

Het is vooral de muziek die van rock, via jazz en techno naar minimalistisch gaat - in combinatie met de dans - die van *Goldmund* zo'n fascinerende, sterke voorstelling maakt. Met een rood draadje erbij waren de teksten ook wat meer op hun plek gevallen.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Utopia van Gratama

Plaats: Posthuis Theater Heerenveen **Voorstelling:** Groeten uit Hjirhinne **Tekst:** Rients Gratama **Muziek:** Clara Rullmann. **Spel en zang:** Rients Gratama, Syb van der Ploeg, Elske DeWal e.v.a. **Toeschouwers:** uitverkocht. **Nog te zien:** 22, 23, 26, 27, 28, 29 en 30 december ★★★★★☆

De vijfde kerstproductie van Rients Gratama is nog meer een kerstmusical geworden dan de voorgaande afleveringen. Een doorwrocht verhaal ligt er niet aan ten grondslag, maar het zit barstensvol met mooie, vlotte zangnummers van Clara Rullmann en al even swingende choreografieën van Raymond Guzman.

Met de fantasievolle aankleding van Wolly Prins, de professionele stemmen van Syb van der Ploeg en Elske DeWal levert dat een musical op die in het Circus Theater in Scheveningen beslist niet zou misstaan.

En dat dan met een cast die voor driekwart uit amateurs, zelfs jonge kinderen, bestaat. Een ploeg die door regisseur Wouter Daane tot een harmoni-

sche eenheid is geschapen.

Door een gemis van een sterke verhaallijn word je evenwel niet vanaf het begin op sleeptouw genomen. Pas tegen de pauze doemt het beeld op van het gefantaseerde dorp Hjirhinne, dat dapper stand houdt tegen de oprukkende industrialisering.

Nu mag Gratama graag verhalen van vroeger opdissen, maar aan nostalgie heeft hij een broertje dood. In *Hjirhinne* speelt hij de koster die het kerkje gekocht heeft waarvan iedereen nu gebruik mag maken, als het maar iets 'geestelijks' is. Hij is het episch centrum van deze ideale gemeenschap waar verleden en toekomst elkaar ontmoeten, waar jong en oud elkaar de ruimte laten, maar er ook voor elkaar zijn. Zonder lelijke windmolens, maar wel met jong talent boordevol alternatieve oplossingen.

Voor de ogen van de verbaasde burgemeester uit het Westen doemt zo een verrukkelijke Friese utopie op. Zó zouden wij hier graag willen leven. Het is een alternatieve kerstboodschap in een heerlijk warm bad.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Heksen: een perfect uitgevoerd spektakel

Plaats: Theater Sneek. **Voorstelling:** Heksen (naar Wizard of Oz). **Spel:** Annarixt Steensma, Mayra Hondea, Puck de Vries, Ilja de Boer e.v.a. **Regie:** Irene Martin. **Muzikale leiding:** Dennis Dronkers. **Choreografie:** Raymond Guzman en Sanne Quarré. **Toeschouwers:** uitverkocht. **Nog te zien:** 15 april, 23 april, 24 mei en 14 juni in Sneek.

★★★★☆

SNEEK Muzt was dit weekend in Theater Sneek even wat Endemol is in het Circus Theater, met een musical waar het woord amateuristisch amper op van toepassing is, tenminste niet in de wat laatdunkende zin van dat woord. *Heksen* is een spectaculaire voorstelling met muziek, dans en een vormgeving die zich in alle opzichten kan me-

ten met de volwassen, professionele producties op dit gebied.

Muzt is de voor Friesland unieke musicalopleiding voor twaalf- tot twintigjarigen van Kunstencentrum Sneek. De kroon op die pittige, nu vierjarige opleiding is een grootschalige voorstelling waaraan alle cursisten deelnemen en waarin vierdejaars de solisten zijn.

Heksen is gebaseerd op de Amerikaanse musical *Wicked* en speelt gedeeltelijk voor het begin van het beroemde *De tovenaars van Oz*. Het is een volgepropt, nauwelijks te volgen verhaal over de heksen-opleiding Elphaba en Glenda, waarbij de eerste deugt maar door valse propaganda voor slecht wordt versleten en de ander ook deugt, maar niet altijd de juiste keuzes lijkt te maken.

Waar goed slecht lijkt en slecht goed, ligt moralisme op de loer en daar ontkomt *Heksen* dan ook niet

helemaal aan, al gaat het schuil onder een niet aflatende stroom van prachtige, fantasierijke theaterbeelden. Opvallend is de thematische muziek: geen aaneenrijging van losse hits, maar de muziek stroomt als het ware door, waardoor de afwisseling van zang en toneelscènes heel vloeiend is.

De kracht van deze voorstelling zit hem meer in de perfecte uitvoering dan in het weinig oorspronkelijke verhaal. Er wordt schitterend gezongen, zang, spel en dans worden met ogenschijnlijk gemak gecombineerd en er is fantastisch ensemblespel, mede dankzij de uitgekende choreografieën van Raymond Guzman en Sanne Quarré. Om over al die fantastische kostuums en afgewogen decors nog maar te zwijgen.

Muzt heeft kortom kwaliteit en is toe aan een eigen stem.

HANS BRANS



Heksen: uitgekende choreografieën. FOTO SIMON BLEEKER

gewiktgewogen

Of de duivel Herman op de hielen zit

Plaats: Theater Sneek. **Voorstelling:** Nederlandse tournee Herman van Veen. **Muziek, tekst en spel:** Herman van Veen. **Muzikanten:** Edith Leerkes, Jannemien Cnossen, Saskia Egberts, Robin Scherpen, Dave Wismeijer, Julian du Perron, Rikkert van Huijsstede. **Toeschouwers:** 620. **Nog te zien:** 13, 14 februari in Leeuwarden; 17 en 18 april in Groningen.
★★★★☆

SNEEK Als je bijna zeventig bent en bijna vijftig jaar op het toneel staat, is de neiging om met een oog naar je verre jeugd te kijken en met het andere over de rand van het graf bijna onbedwingbaar. Bij Herman van Veen speelt nostalgie altijd wel een deuntje mee, maar toch kun je niet zeggen dat zijn nieuwste show – of moet je zeggen concert? – er vol mee zit.

Er is een nummer over ‘mocht ik mijn verstand verliezen’ en hij vertelt openhartig hoe jaloers hij is op de jeugd van een van zijn muzikale kompanen, naast enkele liefdevolle herinneringen aan zijn moeder en een hilarische aan zijn vader. En dan is er nog het kolderieke verhaal van elf familieleden in één tentje.

Dat zijn echter maar korte momentjes want het accent ligt meer dan ooit op de muziek. Van Veen heeft een zeven man/vrouw sterke ploeg om zich

heen, waarmee hij vanaf de eerste minuut een swingende sound neerzet, die staat als een huis. Met sommigen van hen werkt hij al jaren, anderen zijn nieuw.

Hoewel het van voor tot achter de Herman van Veen-show blijft, weten deze muzikanten zich uitstekend te weren, ook vocaal, en het is mooi om te zien dat de maestro af en toe letterlijk een stapje opzij doet om ze de ruimte te geven. Zoals bij Edith Leerkes, die zich natuurlijk al langer bewezen heeft en die de Spaanse gitaar bespeelt als een ware nakomeling van de grote Andres Segovia.

Een minpuntje is wel dat vooral in de eerste helft de ene wending op de andere volgt, zodat er weinig gelegenheid is om de sfeer van de nummers op je in te laten werken. Van Veen stapelt zijn muziek alsof de duivel hem op de hielen zit. Doordat er ook nauwelijks iets van een terugkerend thema in zit – de show heeft zelfs geen naam – gaat het als een roes aan je voorbij.

In de tweede helft is dat gelukkig wat beter. Dynamiek en virtuositeit overheersen ook hier nog steeds, maar met een groot aantal nieuwe nummers en een paar oude is er wat meer ruimte voor ontroering en fijnproeverij.

HANS BRANS

gewiktgewogen

It riedsel fan in tragyske leafde

Plak: Theater Sneek. **Foarstelling:** *In Leafde* (nei in boek fan Robert Waller). **Selskip:** Tryater. **Spul:** Joke Tjalsma, Eelco Venema en Nynke Heeg. **Oersetting:** Nynke Laverman. **Regy:** Jos van Kan. **Taskôgers:** 350. **Noch te sjen:** 15 oktober Balk, 16 oktober Ryptsjerk en fierder rûnom yn Fryslân; sjoch op www.tryater.nl.

★★★☆☆

SNITS *The Bridges of Madison County* wie in moaie, romantyske film út 1995 oer in frou fan it plattelân fan Iowa. Se wurdt fereale op in reizgjende foto-graaf, dy't de ferneamde, oerdekte brêgen fan Madison County op de foto set. Yn ien wike set hy har libben op syn kop, mar dan beslút se dochs by har gesin te bliuwen.

De bewurking fan Tryater folget lykwols mear it oarspronklike boek fan Robert James Waller en leit de klam op de fertelling yn in weromblik, jierren letter. De fotograaf, dy't krekt as de skriuwer ek Robert hjit, sjogge we hjir net op it toaniel en Francesca, spile troch Joke Tjalsma, is eins al ferstoarn as it stik begjint. Oan de hân fan brieven en foto's wurdt it ferhaal fan har tragyske leafde ferteld troch har bern Michael en Carolyn en troch Francesca sels.

Mei syn trijen stean se op de lytse houten keukenflier, dy't

sawat boppe it poadium swevet. Op dit eilân yn de tiid hat it him ôfspile. Wite doeken bedekke no noch de meubels fan it âlderlik hûs, as broer en sus it geheim ûntdekke dat mem nei de dea fan heit en dy fan harsels úteinlik oan har bern kwyt wol. Stap foar stap hearre wy it ferhaal fan in ferpletterjende mar ûnmooglike leafde.

Dochs knypt der wat. Ut de wize fan spyljen fan Eelco Venema docht bliken dat Michael grutte muoite hat mei it gedrach fan syn mem, wylst Nynke Heeg as Carolyn krekt mear begryp toant. Mei dy ynfulling fan de regy krije harren personaazjes it nedige reliëf, mar yn harren teksten bliuwe se de sprekbuis fan de skriuwer, dy't syn ferhaal konsekwint yn de doetiid fertelt.

Dat ropt de fraach op of it stik no eins oer it ûntdekken fan mem har geheim op dit momint giet, of oer de tragyske kar dy't mem doetiids makke hat. Dat lêste is sûnder mis it nijsgjirrichst. Mar de opset fan de fertelling, ek al troch de ôfwêzigens fan Robert, wiist yn in oare rjochting.

Nettsjinsteande dat bliuwt it in prachtich, yntins ferhaal, werkenbar en mei ynmoed ferteld, mei in wat mankelike Francesca en twa bern, speurjend nei in riedsel yn wat sa fertroud like.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Zoektocht naar de boze burger en zijn tegenvoeter

Plaats: De Lawei, Drachten.
Voorstelling: Hollandse Luchten 1: Jeremia. **Gezelschap:** Trouble Man. **Tekst en spel:** Sadettin Kirmiziyüz en Marjolijn van Heemstra. Vincent Rietveld.
Toeschouwers: 75. ★★☆☆☆

DRACHTEN Op een hoge en een lage schoen stampvoet Marjolein Heemstra letterlijk en figuurlijk

verongelijkt in het rond en roeptoert de kreten van de verongelijkte burger die op het internet zijn gal spuwt, vooral tegen alles wat links, elitair, moslim of buitenlands is. Vanwaar die grenzeloze woede en die morele ongeremdheid? Daarover gaat de tweemansvoorstelling Jeremia.

Aanvankelijk lijkt dat uit te lopen op een preek voor eigen parochie, want hoewel we met weinig zijn, zit hier niet direct het vermaledijde

‘minder, minder’-publiek dat met de PVV-stemmer wordt geassocieerd. Gelukkig draait het eerder uit op iets van een zelfonderzoek.

Kirmiziyüz en Van Heemstra herinneren zich hoe ze op school al te hoop liepen tegen de Centrum-Democraten van Hans Janmaat, die in de jaren tachtig gemeden werd als een melaatse vanwege opvattingen die nu niet eens meer zo extreem lijken. Kirmiziyüz vergelijkt ze met de klaagzangen van de

profeet Jeremia en moet toegeven dat sommige bange voorspellingen nog bewaarheid zijn ook.

Het duo gaat op visite bij Janmaats weduwe, die na een tegenprotest van de ‘antifascisten’ in een rolstoel is beland en een Anne Frank adept blijkt te zijn. Zoals achter de moslimhater die hem op Twitter stalkt met doodverwensingen uiteindelijk een schattige schildpadliefhebster schuil blijkt te gaan. Zo zetten we elkaar weg met

grote woorden en kleine hartjes.

Jeremia is een stand up comedy-achtige voorstelling met veel gepraat en weinig theatraliteit. Het wat al te symbolische decor – met zwevende grenspalen en ontwortelde planten – had zelfs net zo goed thuis kunnen blijven. Maar de achterwaartse blik bij een actueel probleem stemt wel tot nadenken. Dat is al heel wat.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Pasveer geeft Shakespeare power

Plaats: Harmonie, Leeuwarden.

Voorstelling: Julius Caesar.

Gezelschap: Het Zuidelijk Toneel. **Spel:** Guy Clemens, Justus van Dillen, Cas Enklaar, Han Kerckhoffs, José Kuijpers e.a. **Vertaling:** Tom Kleijn.

Muziek: Rob Verdurmen, Pasveerkorps e.a.. **Regie:** Mirjam Koen. **Toeschouwers:** 140. **Nog te zien:** 17 april Drachten.

★★★☆☆

LEEWARDEN Bijzonder is het zeker. Het Zuidelijk Toneel zet niet alleen Shakespeares zeer zelden gespeelde tragedie *Julius Caesar* op

het toneel, maar voegt daar ook nog een lokale drumband aan toe. In Friesland is dat het Pasveerkorps Leeuwarden.

Allerhartelijkst kun je hun entree niet noemen. Als ze bij aanvang van het stuk wat op de grond hangen, worden ze meteen weggejaagd door een Romeinse senator in een blauw maatkostuum. Ze vormen dus het plebs dat eerder de vorige sterke man toejuichte en nu de komeet Caesar op de troon wil hijsen. Dat is tenminste het perspectief van Brutus en zijn samenzweerders, die de republiek willen vrijwaren van een nieuwe tiran. De dood heeft het bij Shakespeare

vooral op vorsten gemunt en op hen die hen willen afzetten. Julius Caesar is in de naar hem genoemde tragedie echter meer het lijdend voorwerp dan de hoofdpersoon, want dat is Brutus – die van ‘ook gij Brutus?’ toen hij de dolk in zijn vriend stak. Han Kerckhoffs speelt hem bedachtzaam, nadenkend, als een Hamlet zonder oprispingen. Brutus is zo nobel dat zijn innerlijke verscheurdheid wat steriel blijft.

In de regie van Mirjam Koen zijn enkele ijzersterke beelden, en niet te vergeten de power van het Pasveerkorps. Maar het is vooral de tekst die het moet doen. Die is zo rijk voorzien van beeldspraken en

nuances, dat je graag zou willen dat de spelers hem wat meer ondersteunden. In Brutus' vriend Cassius bijvoorbeeld, gespeeld door José Kuijpers, vind je weinig van de jaloerse kuiper die hij wel degelijk is. En de beroemde grafrede van Marcus Antonius groeit niet echt uit tot het retorische hoogstandje dat de stemming radicaal doet omslaan. Het gewelddadige tweede deel, waarin de moordenaars door de nieuwe ‘upstarts’ worden achtervolgd, is zo gestileerd dat het bijna bloedeloos wordt. Dat maakt deze voorstelling eerder interessant dan meeslepend.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Chocosprookje in het bos van Arum

Plaats: Arum. **Voorstelling:**

Langst. **Gezelschap:** Teaterselskip Arum. **Bewerking:** Tjerk Kooistra.

Spel: Spilers fan Arum en gastspilers **Regie:** Tsjerk Kooistra en Joane Anema. **Toeschouwers:** 200 (uitverkocht). **Nog te zien:** 10, 11, 12 en 13 september.

ARUM In een zee van weilanden is een klein bosje genoeg voor een sprookjesachtig openluchtspel. Op de open plek lijkt dat bos van Arum wel een woud, zodat we heerlijk kunnen wegglijden in het sprookje van 'Chocolat'. Tjerk Kooistra bewerkte de film naar het boek acht jaar geleden voor Weidum, waarna ook het Iepenloftspult Burgum er nog eens goede sier mee maakte.

Maar de versie die hij voor – en met – Teaterselskip Arum maakte is zonder twijfel de kers op de chokoladetaart. Alles valt hier naadloos in elkaar: de plek, het decor, het prachtige spel, de fraai gezongen liedjes. En dat in, inderdaad, filmische scènes, die bijzonder vlot in elkaar overlopen.

'Langst', zoals de Friese titel luidt, gaat over het verlangen dat in een

streng katholiek dorpje in het Frankrijk van de jaren vijftig wordt wakker gekust bij de burgerij door het proeven van chocola. De aanstichtster van de maatschappelijke onrust is de mysterieuze Vianne die met haar dochter een chocolaterie begint en daarbij in conflict komt met meneer pastoor en vooral met de verkrampte burgemeester.

De tegenstellingen en de karakters in dit verhaal zijn weliswaar tamelijk eendimensionaal, maar zo kleurrijk, dat er een prachtig palet ontstaat van een gemeenschap vol aandoenlijke types die allemaal op springen staan van verlangen. Minpuntje is dat de humor gegoten is in een taal die nogal eens ten koste gaat van de karakters. Een twijfelende pastoor die het heeft over 'fuck het celibaat' klinkt grappig, maar zelfs in een romantische komedie blijft zo'n personage dan niet echt meer overeind. Wat niet wegneemt dat Arum, met twee gastspelers, beschikt over acteertalent dat hier boven de middelmaat uitstijgt in een voorstelling die als een heerlijke roes aan je voorbij trekt.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Luisterliedjes van De Corte herleven

Plaats: Theater Sneek. **Voorstelling:** Lied van mijn vader – Liedjes van Jules de Corte.

Zang: Ernst de Corte. **Piano:** Guus Westdorp. **Toeschouwers:** 50. **Nog te zien:** 14 dec. Lawei Drachten.

★★★☆☆

Wie Jules de Corte in zijn tijd van leven gehoord heeft, die zal zijn zangstem en zijn pianostijl zeker zijn bijgebleven: glashelder, met een dictie die na hem alleen Beatrix nog bezat, maar ook bescheiden en eenvoudig.

Wie die stem opnieuw wil horen moet naar *Lied van mijn vader* gaan kijken, of beter gezegd: luisteren, want de blinde zanger van destijds prikkelde vooral tot aandachtig luisteren. Nu doet dat Ernst de Corte, een zoon die ook het muziekvak inging, maar die koos voor de gitaar „want er stonden bij ons thuis al te veel klavieren”. In diens jonge jaren kwamen de liedjes van zijn vader hem soms de neus uit – hij schreef er wel drieduizend. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan en de volwassen zoon ging op zoek naar de vader die in al die liedjes verborgen zat. Zijn gitaar liet hij thuis, maar in Guus Westdorp

heeft hij in uitstekende pianist, die laat zien dat De Corte senior ook een begaafd componist was.

De liedjes van De Corte zijn vooral observaties van hoe hij de wereld zag, van de kleine en de grote dingen die het leven beheersen, maar ook meer maatschappijkritische teksten over milieuvervuiling of over de enkeling die het opneemt tegen de rest. Het scherp over de hekel halen van wantoestanden zul je bij de Corte niet horen. De stijl is altijd bescheiden, soms beschouwelijk en de ondertoon meestal licht melancholisch, ook al gaan de klemtonen steeds weer blijmoedig omhoog („Ik zou wel eens willen wéten...”)

Tussen de nummers door vertelt zoon Ernst soms iets over huize De Corte. Eigenlijk is het te weinig, vooral als je wilt weten wat de zoon nu zelf vond van de vader, want je proeft dat de bewondering voor hem niet helemaal onversneden is. Maar Ernst is haast nog bescheidener dan zijn vader. Als aan het slot iemand roept dat van De Cortes beroemdste lied ook een Friese versie is, staat hij meteen zijn plaats af, waarop Geartsje Zwerwer *Ik soe wolris witte wolle* zingt, als toetje op een mooie, intieme liedjesavond.

HANS BRANS

gewikt gewogen

Vlotte beddenkomedie met zwart randje

Plaats: Posthuis Theater, Heerenveen. **Voorstelling:** 'Liefde en zo'. **Tekst:** Nienke Römer. **Spel:** Nienke Römer. Frederik Brom, Fabian Jansen. **Regie:** Kees Prins. **Toeschouwers:** 150.
★★★★☆

HEERENVEEN Een nieuw bed dat op de huwelijksnacht al niet lekker ligt, dat gaat niet goed komen. Geruzie op de bedrand over vieze wc's in de eerste scène maakte al duidelijk dat halverwege het huwelijk van Lucas en Klaartje de druiven zuur waren geworden. In 'Liefde en zo' is het bed de vanzelfsprekende metafoor voor de moderne, dus moeizame relatie.

Schrijfster Nienke Römer – die ook de rol van Klaartje speelt – weet met gemak een vlotte, luchtige toon aan te slaan. In acht heel afwisselende tafereelen, met dat bed steeds in een ander standje, zien we hoe de liefde van het stel door sleur, sleetsheid en saaiër wordende seks steeds verder afbrokkelt – tot de onvermijdelijke scheiding.

Hoe houd je de vrolijke stem-

ming in een beddenkomedie met zo'n zwart randje toch over-eind? In de eerste plaats goochelt Römer wat met de tijd. Terwijl we bij het begin al weten dat het huwelijk halverwege spaak loopt, worden we aan het slot alsnog getraakteerd op het romantische, veelbelovende begin van de verhouding in, jawel, een beddenzaak.

De tweede troef van Römer zou je Fabian Jansen kunnen noemen, de speler die behalve kelner en baby voornamelijk de rol speelt van huisvriend Mats, het derde wiel aan de wagen. Jansen weet zijn bescheiden plek in de knetterende relatieperikelen tussen Nienke Römer en Frederik Brom, maar tussendoor hangt hij met verve de clown uit. Regisseur Kees Prins weet vooral via hem kleine toefjes buitenisige humor toe te voegen, zoals een geschifte relatietherapeut en uit de hand lopende dansjes.

Römer heeft met 'Liefde en zo' een niet onverdienstelijke debuut geschreven, met originele situaties en aanstekelijke humor. Het zwarte randje getuigt dan wel van lef.

HANS BRANS

Beng! Pats! Knal! Oempf!

Plaats: Harmonie, Leeuwarden
Voorstelling: Monaco **Gezelschap:** De Jongens **Concept en spel:** Jan-Joost Alberts, Mats Boswijk, Taco van Dijk, Maarten Smit **Eindregie:** Koos Terpstra
Toeschouwers: 180 **Nog te zien:** 26 /11 Heerenveen, 22/1 Drachten. ★★☆☆☆

De Jongens zijn nog steeds de Groninger kwajongens van toen. Tien jaar terug begon het viertal met de voorstelling *Monaco*, die dit jaar nieuw leven wordt ingeblazen. Ondertussen zijn ze van straattheater, via festivals als Oerol en internationale evenementen uitgegroeid tot een veelgevraagde showmachine die hier in het Noorden niet veel meer te zien was. Nu de straatjongens weer eens in de buurt van het oude nest neerstrijken, blijkt dat ze niet veel veranderd zijn. Nog steeds spat de energie eraf en gaat het er even speels als ruig aan toe. Het woord show moet je hier niet verkeerd verstaan; gladder glitter en glamour zijn ver te zoeken. Eerder doet het denken aan de levensgevaarlijke slapstick uit de begintijd van Alex d'Electrique, zij het dat De

Jongens minder anarchistisch zijn. Meer vier oude gabbers die het dollen niet kunnen laten.

Daarbij speelt geweld, of de suggestie van geweld, een belangrijke rol. Als in een woeste Tom & Jerry-tekenfilm volgen beng, pats, knal en oempf elkaar op. Een aanleiding is eigenlijk niet nodig en oud zeer is er ook niet, want na iedere dreun zijn ze weer de beste maten.

Vooraf de humor maakt al die agressie tot onschuldig wensdenken. 'Zou kunnen', roepen de andere drie steeds als een van hen zijn particuliere fantasie weer eens plastisch heeft uitgeleefd. In een duel op de tafel krijgen de strijders van de andere twee voorwerpen aangereikt als een grasmaaimachine om de tegenstander 'neer te maaien'. Een beetje flauw, maar in het vuur van de strijd werkt het.

Enig verhaal zit er niet in, in weerwil van de folder, en veel fantasie ook niet. Dat maakt de spanningsboog wel krap. Alleen wanneer de vier in een grote zak transformeren tot twee baldames, die ook nog een kind baren, laat dit kwartet zien dat er nog meer in zit dan virtuoze slapstick.

HANS BRANS

Chaos, verveling, geweld, doelloosheid en vol pension

Plaats: De Lawei, Drachten.
Voorstelling: Op de bodem.
Tekst: Oscar van Woensel.
Gezelschap: Orkater / De Nieuwkomers. **Compositie:** Erik van der Horst. **Regie:** Michiel de Regt. **Toeschouwers:** 90. **Nog te zien:** 10 mei in Leeuwarden. ★★☆☆☆

Het hotel in *Op de bodem* doet denken aan *Hotel California* van The Eagles. Niet dat de gasten in dit bizarre hotel proberen om er uit te komen; wat hen gevangen houdt lijkt meer hun eigen kijk op zichzelf en de wereld te zijn. Of een gebrek daaraan, want de visie van De Nieuwkomers – een groep jonge

theatermakers onder de paraplu van muziektheatergroep Orkater – doet nogal nihilistisch aan. In het begin overheerst vooral de vervreemding. Het eerste stel dat de lobby binnenvalt wordt aangestaard door leden van een bandje die als apen op een rotsje samenklonteren. Personeel springt als een pop uit een doosje en uit de conversatie lijkt de helft van de zinnen weg gevallen. Als er nog drie stellen binnendruppelen neemt ook de chaos gestaag toe. Paren zijn het alleen omdat ze zeggen dat ze bij elkaar horen, maar eigenlijk is ieder individu een ongeleid projectiel dat rondtolt in een eigen universum. Men communiceert in cliché's en wisselt standpunten uit zoals men

van kleren wisselt. Al valt er nauwelijks een touw aan vast te knopen, vervelen doet het schouwspel zeker niet. Hoe geïsoleerd en losgeslagen de personages ook mogen zijn, in de regie van Michiel de Regt wordt de chaos gebeeldhoud met perfect ensemblespel, met een vloed aan verrassende theatrale beelden en vooral met schitterende muziek.

Uiteindelijk ontaardt alle vervreemding, verveling en zinloosheid in een woest verlangen om uit de gevangenis van het eigen ik te ontsnappen. Als iemand aan het slot nog iets mompelt over 'liefde', klinkt dat als een strohalm in een stormnacht.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Operatie Grensland: vermakelijk spektakel

Plaats: Grenspaal 14, bij Frieschepalen. **Voorstelling:** Operatie Grensland. **Gezelschap:** Buog en het Groningse Peerd. **Script:** Els Buseman. **Bewerking en regie:** Philippien Bos en Pieter Stellingwerf. **Vormgeving en licht:** Kees Botman. **Toeschouwers:** 300. **Nog te zien:** 20, 25, 26, 27 september. ★★★★★☆

LEEWARDEN Op de dag dat Schotland besluit om de Engelsen wel of niet de rug toe te keren, knallen ook de Grunningers en de Friezen met de koppen tegen elkaar. Bij grenspaal 14, vlak buiten Frieschepalen, is het strijdtoneel.

Aan de Friese kant van de grens staat BUOG, aan de andere kant het Groningse Peerd. Met een geronseld vrijwilligersleger zetten ze

twee theatergezelschappen neer die in een gemeenschappelijk project de slag van Bommen Berend mag gaan uitbeelden om vervolgens als voorbeeldfusie te fungeren voor de in Den Haag bedachte samensmelting van de noordelijke provincies.

Helaas was minister Ronald Plasterk, die dit plannetje in het echt bedacht heeft, er op de première geen getuige van hoe dat voornemen hier feestelijk en met veel kabaal in duigen viel. Zijn afgezant op het toneel heet Hero Jongbloed. Met een Fries mem en een Groningse vader leek deze export-Hagenees de aangewezen persoon om dit akkefietje te klaren: een adhd-ritselaar met visie en virtueuze manipulatietechniek. Bas de Bruijn speelt hem als een tweede Robin Williams. Maar meteen aan het begin van het stuk blijkt dat hij jammerlijk gefaald heeft, want in plaats van te fuseren, knal-

len de noorderlingen liever met de koppen tegen mekaar. De rest van de voorstelling is vervolgens een soort terugblik over hoe het zo heeft kunnen lopen.

Die rode draad van Friezen versus Groningers blijft wel een mager lijntje. Al doet Jongbloed zijn uiterste best om de twee volksdelen op de tribune tot op het bot te beledigen, ze hebben allebei te veel zelfspot. Al is de vermeende vijandschap dan wat opgeklopt, een schitterend en uitermate vermakelijk spektakel levert het wel op. Met motoren, paarden, schansen en bruggen – van complete veldslagen tot romantische intriges, verpakt in aanstekelijk spel en originele vormgeving. Uiteindelijk worden Groningers en Friezen het toch nog roerend met elkaar eens: dat paaltje moet daar blijven.

HANS BRANS



Een scène uit *Operatie Grensland*: strijd tussen Groningers en Friezen.

FOTO JILMER POSTMA

gewiktgewogen

Oresteia toont de geboorte van het recht

Plaats: De Lawei, Drachten.
Voorstelling: Oresteia. Auteur: Aischylos. **Gezelschap:** Noord Nederlands Toneel. **Spel:** Malou Gorter, Bram van der Heijen, Maartje van de Wetering, Ko van den Bosch, Peter Vandemeulebroecke, en een koor.
Muziek: Boudewijn Tarenskeen.
Vertaling: Gerard Koolschijn.
Regie: Gerardjan Rijnders.
Toeschouwers: 90. **Nog te zien:** 12 april in Heerenveen.
★★★★☆

DRACHTEN De Oresteia is het oudste toneelstuk dat we kennen en de enige complete trilogie. Het is een statisch stuk, met weinig uitgesproken karakters, met geesten, goden en lange monologen. Misschien dat het daarom zelden wordt opgevoerd. Maar het is ook een impo-sant stuk dat gaat over de geboorte van het recht en in die zin aan het begin van onze beschaving staat.

Gerardjan Rijnders bracht de drievoudige tragedie bij het Noord Nederlands Toneel terug tot een voorstelling van minder dan twee

uur. Daarbij maakt hij gebruik van een koor, dat steeds meer een centrale rol krijgt. Eerst zijn het oude mannetjes die machteloos de moord op koning Agamemnon door zijn vrouw Klytaimnestra aanzien. Vervolgens hijsen ze zich in jurken en hitsen ze samen met dochter Elektra zoon Orestes op om zijn moeder te doden. Tenslotte ontpoppen ze zich als wanstaltige wraakgeesten die de moedermoordenaar achtervolgen. Totdat aan het slot de cirkel van weerwraak verbroken wordt en ze letterlijk

worden schoongespoeld. Tegen die tijd ben je getuige geweest van een stuk dat onder je huid is gekropen.

Dat ging niet vanzelf. In het begin kijk je aan tegen een chaotisch decor, vreemde kakofonieën en mallotige kronen van ijzerdraad. Als Orestes dan halverwege de eerste moordenaar wordt die je ziet twifelen, begint het toch te werken. Het schooltoneel verandert in een nachtmerrie waarin de blinde woede van de wraak als een punkband moet uitrazen.
HANS BRANS

gewiktgewogen

Verlangen naar onbekend Indië

Plaats: Harmonie, Leeuwarden.

Voorstelling: Ouwe Pinda's.

Tekst en spel: Bodil de la Parra en Nadja Hüpscher. **Muziek:**

Kees van der Vooren. **Regie:**

Paul Knieriem. **Toeschouwers:** 160.

★★★★☆

LEEWARDEN Nostalgie is niet meer wat het geweest is. Die titel van een boek van Simone de Beauvoir lijkt ook van toepassing op de voorstelling die Bodil de la Parra en Nadja Hüpscher hebben gemaakt over Indië, het land van hun grootouders. Ze hebben er in hun jeugd flarden van opgevangen en gezien hoe hun familie anders was dan die

van Hollanders voor wie Nederlands-Indië niet meer dan een schim achter de horizon was. Dat inspireerde de twee om op een even theatrale als persoonlijke manier op zoek te gaan naar hun wortels.

Daarvoor hebben ze het toneel herschapen in een gezellige ratjetoe die het midden houdt tussen een rommelzolder, een Oosterse markt en een keuken, waar de muzikant tussen het gamelanspel door in potjes en pannen staat te roeren. Je krijgt al trek als je binnenkomt, want ja, Indië, dat is immers lekker eten. Een grappig schimmenspel met wajangpoppen opent de privéshow en daarna volgt een waaier van vertellingen, liedjes, herinne-

ringen en mooie, kleine tafereeltjes. Zoals die over de Chinees-Indische oma van De la Parra die de juwelen van haar moeder moest delen met haar zus en de juwelier opdroeg alles in tweeën te hakken. Of over de timide opa van Hüpscher die in het Jappenkamp zat.

Het is mooi en erg liefdevol gedaan, maar het blijft allemaal ook wat aan de buitenkant. Dat beseffen de twee gelukkig terdege. Hoe meer ze zich proberen te verdiepen, hoe brokkeliger het beeld wordt. En toch is het onderhoudend en interessant genoeg om je het gevoel te geven dat het nog wel een uurtje langer langer mocht duren.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Dichter tussen de soldaten

Plaats: De Lawei, Drachten.

Voorstelling: Poëten en Bandieten. **Gezelschap:** De Warme Winkel. Concept en spel Vincent Rietveld, Mara van Vlijmen, Jeroen De Man en Ward Weemhoff. Regie: Marien Jongewaard.

DRACHTEN Als bij de ingang van de zaal door een schreeuwende hooligan de fabuleuze werking van een kalashnikov wordt aangeprezen en de kogels je even later bijna om de oren vliegen, dan hoop je maar dat de voor het theater onontbeerlijke scheiding tussen schijn en werkelijkheid vanavond overeind blijft.

Gelukkig brengt Warme Winkel een vorm van beeldend verteltheater dat heel hun hebben en houden

van op het gigantische podium uitstalt. Het ziet eruit als een vlooiemarkt aan het eind van de dag. Kledingrekken, windturbines en stellingen staan gereed om ons onverbloemd op de pogingen tot verbeelding te trakteren van een zoektocht naar het wezen van de Russische dichter Boris Ryzhy.

Deze Ryzhy zult u tevergeefs aantreffen in de Russische Bibliotheek, want hij heeft pas twaalf jaar geleden op 26 jarige leeftijd een einde aan zijn leven gemaakt. Dat gebeurde in Serverdlovsk, de stad waar hij geboren is en die vroeger Jekaterinenburg heette. Het is een industriestad in de Oeral die tot de treurigste plekken op aarde moet horen. Ryzhys schoolkameraden werden hier na het 'uitbreken' van de perestrojka lijfwachten of 'solda-

ten' van de meer of minder criminele wildwestkapitalisten die na de val van het communisme in 1991 hun kansen grepen.

Je zou het chaotische decor en de woeste opeenvolging van theatrale taferelen – net als Ryzhys gedichten – een weerspiegeling kunnen noemen van deze desintegrerende samenleving, waar drankzucht, zelfvernietiging en geweld hand in hand gaan. Maar daarnaast horen we in de gedichten en in teksten over de dichter ook het verlangen naar de zee die rust belooft, maar zo oneindig ver weg is. Soms blijft Poëten en Bandieten wat te veel hangen in verering van de verdoemde dichter en aan het eind wordt de opeenstapeling van beelden wat teveel van het goede.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Powervrouwen zijn energiek en luchtig

Plaats: Theater Sneek. **Voorstelling:** 'Powervrouwen'. **Spel:** Lieneke le Roux, Cystine Carreon, Peggy Vrijens, Mylène d'Anjou, Jip Smit en Corien van der Zwaag. **Regie:** Bruun Kuijt. **Toeschouwers:** 350. **Nog te zien:** 15 februari Drachten, 19 februari Leeuwarden.

SNEEK - Met zo'n driehonderd vrouwen en drie mannen in de zaal weten de zes Powervrouwen in de gelijknamige revue vanaf de aftrap de uitgelaten stemming te creëren van een bus meiden op schoolreis.

Om het powergevoel er meteen goed in te rammen drilt de kleinste van het stel, Cystine Carreon, het overige peloton als een commandante in de strijd der seksen. Daarmee wordt de voorstelling meteen in de hoogste versnelling gezet en terugschakelen is er niet bij.

Overigens spelen mannen in deze 'strijd' geen rol van betekenis. Het gaat vooral om 'sterke vrouwen' - of moet je zeggen: vrouwen die dat willen zijn? In de snelle aaneenrijging van sketches en liedjes wordt echter niet al te diep gegraven. Luchtigheid en lol voeren de boventoon,

maar wel met een flinke dosis zelfspot. Het is vooral een feestje van herkenning.

Zo horen we Lieneke le Roux eens heerlijk ontploffen in een scheldkanonnade tegen een vriendin die zij ervan verdenkt het met haar man te hebben aangelegd - om dan in te storten als blijkt dat ze zich vergist heeft. Peggy Vrijens weet een heel nieuwe dimensie te geven aan het vrouwenfenomeen kwebbelen. Ze kan sneller rate-len dan een mitrailleur schieten en begeleidt gebarentaal in de turbostand.

Bij een dameskransje van de huisvrouwenvereniging gaat het wat meer op de parodietoer, maar eigenlijk is zo'n parodie wat te makkelijk. Ook herkenbaar, en dan net wat over de top, is een moeder die op school komt klagen dat haar dochter te goed is voor de rol van druppende ijspegel in het kerstverhaal.

De mooiste scène evenwel is die met Jip Smit als een naïeve schoonmaakster die zich dagelijks rot rent en toch onverwoestbaar optimistisch blijft. Misschien omdat zij hier niet zozeer vanwege een vrouwen-ding maar als een mooi mens herkenbaar is.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Strak spel in een sterke voorstelling

Plaats: Harmonie, Leeuwarden.

Voorstelling: The Normal Heart. **Spel:** Frederik Brom, Freek Bartels, Beau Schneider, Jelle de Jong, Kevin Hassing, Cas Jansen, Yannick van de Velde en Marisa van Eyle. **Vertaling:** Coot van Doesburgh.

Regie: Job Gosschalk. **Belangstelling:** 200 bezoekers

★★★★★

Het ebolavirus is ver genoeg weg om met de andere ellende uit de krant in de kattenbak achter te laten. Niet veel anders ging het met het ontluikende slachveld dat begin jaren tachtig door het aidsvirus teweeg werd gebracht: daar hebben anderen last van, de homoscène waarvan iedereen wist dat die er was maar die in de beleving van de meesten even ver weg was als donker Afrika. Dat is de grondtoon die de Amerikaanse film- en theaterhit *The Normal Heart* beheerst, een indrukwekkend 'praatstuk' waarvan kennelijk de titel niet vertaald kon worden tot iets sprekenders. Het behandelt de jaren

'82 en '83 toen de eerste sterfgevallen in New York in snel tempo uitgroeiden tot een epidemie, die daarna vooral de Westerse wereld twee decennia in een angstige wurggreep hield. Centraal in *The Normal Heart* staat de joodse homoseksueel Ned Weeks, die door de arts

Emma Brookner benaderd was om de homoscène bewust te maken van het dodelijke besmettingsgevaar. Zijn vergelijkingen met de jodenvervolgung waren prikkelend, maar ook blokkerend, net als zijn onverbloemde, ongeduldige strijd die hij niet alleen met, maar ook binnen het groepje medestanders in de strijd om bewustwording en voorlichting voerde. Daarna belichaamt hij perfect het dilemma van die eerste periode van de aidsbestrijding: het tactisch manoeuvreren om de homogemeenschap geaccepteerd te krijgen kon niet zonder de keiharde boodschap die die scene ook zelf zijn gedrag moest veranderen. Strak spel in een sterke voorstelling.

HANS BRANS

Simek en de vrijheid om er te zijn

Plaats: De Lawei, Drachten.

Voorstelling: Vrijheid, praatshow met Martin Simek. **Toeschouwers:** 100.

★★★★☆

DRACHTEN „Dit is geen voorstelling”, waarschuwt Martin Simek meteen aan het begin. Hij heeft namelijk niets voorbereid, speelt niet een ander (en hopelijk ook niet zichzelf) en een decor is er ook niet. Het enige dat op het podium staat zijn twee stoelen, die hij vlak voor aanvang in de foyer heeft gevonden. Hij ziet zijn optreden meer als een ca-deautje aan zichzelf en, als ze het willen, aan de mensen in de zaal.

Wie zich de interviews van de voormalige tenniscoach op televisie en later op de radio herinnert, weet dat Simek zich er niet voor geneert om soms wat 'soft' uit de hoek te komen. Want wat kan een ontmoeting met een zaal met honderd mensen nu werkelijk voorstellen? Toch komt hij er een heel eind mee. In het begin zijn het vooral

verhalen over hemzelf, zijn jeugd in Tsjechië, wat hij mee-maakte als tenniscoach, of zijn eerste interview.

Ook al vertelt hij ze niet voor het eerst, wat en hoe hij vertelt wordt wel degelijk ingegeven door de wisselwerking met het publiek, dat hij uitnodigt om onderwerpen te roepen. Met 'politieke partijen' kan hij niet zo veel, maar woorden als 'vrienden' of 'thuis' leveren boeiende anekdotes en bespiegelingen op.

De interactie met het publiek wordt groter als hij enkele mensen op het podium nodigt. Zo laat hij de Groningse Marieke vertellen over wat ze bewondert in haar beste vriendin en Roel over een schooljuf die hem als kind als enige begreep.

Simek hoeft geen BN'ers te interviewen om interessant te zijn. Door geduldig luisteren en zoekend vragen laat hij zien dat in ieder gesprekspartner iets fascinerends en bijzonders zit. Zijn enige kapitaal in dat vermogen is de oprechtheid van zijn belangstelling en de vrijheid om er te zijn.

HANS BRANS

.....

gewiktgewogen

‘Wolfshuilen’ is duister familiedrama

Plaats: Posthuis Theater, Heerenveen. **Voorstelling:** Wolfshuilen. **Gezelschap:** Toneelgroep Maastricht. **Tekst en regie:** Judith de Rijke. **Toeschouwers:** 50. **Nog te zien:** 9 maart Franeker (matinee), 12 maart Leeuwarden.

HEERENVEEN - In ‘Wolfshuilen’ komen twee broers, een zus en een schoonzus samen in het huis waar ze zijn op gegroeid. Broer Theo en zus Tine hoeven elkaar maar aan te kijken om in lachen uit te barsten en later blijkt ook de andere broer zo zijn particuliere lachaanvallen te hebben.

Wat valt hier weg te lachen? Het duurt lang voor we daar een beetje achter komen. De resterende familieleden zijn bijeen omdat hun homoseksuele broer van het dak is gesprongen en net gecremeerd, maar daar is weinig rouw om. Waarom ze dan wel in het ouderlijk huis zijn, blijft onduidelijk en daarmee ook de portee van het stuk.

Wel wordt gaandeweg duidelijk dat moeder vroeger aan de drank was en vader er op los timmerde. Dat de ene broer oversekst is en de schoonzus hysterisch. Dat Theo en Tine nog steeds een incestueuse relatie hebben, dat Theo en homohater en rabiate xenofob is en Tine het tegen zijn zin met een moslimmeneer doet die ook nog een illegaal het huis in smokkelt.

Rijk aan thema's kun je ‘Wolfshuilen’ dus zeker noemen, ware het niet dat ze als los zand aan elkaar hangen, de karakters gekunsteld zijn en het voortdurend op en af draven van personages niet leidt tot scènes die echt spannend of betekenisvol zijn. Wat overblijft is een onbegrijpelijke symboliek van een zingende engel, gestileerd huilende wolven en een paar bloedsporen. De hoekige, absurdistische speelstijl die de acteurs is opgelegd is fascinerend om te zien, maar verhelderend werkt het allerminst. Net als de familie gaat ook het stuk ten onder in duisternis.

HANS BRANS

gewiktgewogen

Zee van verhalen in één voorstelling

Plaats: Harmonie, Leeuwarden.

Voorstelling: Zeeverhalen.

Gezelschap: JTS/ 'n Meeuw.

Spel: Tim Helderman, Koen Glas, Ronald Kalter, Anne Driessen, Fébe Pillen, Rosa Lotte Keun, Leoni Pirenne, Jelke Rijpma, Merel Staalstra, Valerie v.d. Ridder, Jante Stekelenburg en Iris Hermens. **Concept en regie:** Carlo Scheldwacht.

Toeschouwers: 130. **Nog te zien:** 28/11 en 1/12, 2/12 in Leeuwarden; 21/1 in Sneek; 3/2 in Heerenveen, 10/2 in Drachten; 12/2 in Franeker.

★★★★☆

LEEWARDEN „Wat zie je daar?”, vraagt een schipper aan een matroos die wil aanmonteren om de wijde wereld te zien. „Water. Dat is drie maanden al wat je ziet, als je naar zee gaat.”

De zee lijkt op het eerste gezicht niet het meest fascinerende onderwerp waar twaalf jongeren van de Jeugd Theater School zich in kunnen vastbijten. In de eerste scène turen ze ingespannen naar een strandende walvis, tot ze zich het rambam schrikken als het monster met een klap aan hun voeten ligt. Volgt een vermakelijke opsomming van de overvloed aan instanties die zich met zo'n 'gecompliceerd incident' bezighouden. Vermakelijk, niet direct aangrijpend.

Boeiender wordt het als de genoemde matroos – „Noem mij Ishmael” – een mysterieuze indiaan ontmoet. Het is het

begin van *Moby Dick*, de beroemde roman van Herman Melville. Dit verhaal over een eenbenige kapitein die zich wil wreken op een witte walvis, wordt vervolgens vermengd met een paar andere 'zeeklassiekers'. Zoals *Op hoop van zegen* van Herman Heijermans, met de kortzichtige vissersvrouw Knierdje die haar laatste zoon naar zee stuurt. Of over het meisje 'dat wou gaan varen' en zich als jongen voordoet op een V.O.C.-schip. En dan in een slachtpartij belandt van onze nationale held Jan Pieterszoon Coen. En over dat andere 'zeilmeisje' dat wou gaan varen: Laura, die na veel getouwtrek in haar eentje de wereld over zeilde.

Al die in elkaar verweven verhalen in één voorstelling, is dat geen 'mer à boire' waar de toeschouwer in verzuipt? Dat valt reuze mee. Iedere scène duurt net lang genoeg om te pakken en alles wordt zo inventief, vloeiend en overtuigend neergezet dat je voortdurend nieuwsgierig bent naar het vervolg, al is de relatie tussen die verhalen niet vreselijk sterk. Sommige taferelen laten briljant bewegingsspel zien, zoals de harpoensloep die door de witte walvis omver wordt gegooid, en men wisselt even makkelijk van rol als van jas. Meer nog dan de vertelling golft het spel van de verbeelding op en neer. En je pikt ook nog wat geschiedenis mee.

HANS BRANS